

2014-12-22

Nærings-og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep,
0032 OSLO
Sendt elektronisk til: postmottak@nfd.dep.no

Høringsuttalelse til forslag om endringer i deltakerloven

Svar på høringsnotatet av 23. september 2014 fra Nærings- og fiskeridepartementet om endringer i lov om regulering av deltakelsen i fisket av 26.mars 1999 nr. 15.

Rødt ber om at Stortinget avviser de foreslåtte endringene i deltakerloven. Forslaget legaliserer en praksis som departementet har utviklet i strid med deltakerloven, Havressursloven og forarbeidene til disse. Om dette forslaget skulle bli norsk lov, vil eierskapet til fiskeressursene, som ifølge Havressursloven tilhører folket i fellesskap, overføres irreversibelt til rederier og etter hvert til kapitaleiere uten tilknytning til kysten. Det vil ha negative konsekvenser for bosettingsmønster og verdiskaping i kystområdene. Med internasjonale avtaler i bunnen (EØS, WTO, TISA) vil norske myndigheter ikke kunne hindre at eierskapet til vår evigvarende nasjonalformue – av større verdi enn olja i Nordsjøen – havner i utenlandske skatteparadis, utenfor kontroll av norske folkevalgte og myndigheter. Dette vil være den endelige godkjenningen av fiskerikapitalens ran av allmenningen. Forslaget er dessuten selvmotsigende og ufullstendig, da det medfører endringer av andre lover enn deltakerloven.

1. Forslaget er selvmotsigende: En kan ikke på den ene siden innføre ordninger der redere og konsesjonærer kan kjøpe og selge konsesjonene og samtidig hevde at det vil være opp til «forvaltningens frie skjønn om tillatelse skal tildeles». Det frie skjønn er i denne sammenheng kun en talemåte som er egnet til å føre Storting og høringsinstanser bak lyset. Departementet har intet fritt skjønn mht. tildeling av konsesjoner når disse er gjort til privatrettslige investeringsobjekter, slik departementet foreslår: «privatrettslig avtale om overføring av fisketillatelse». Den som har kjøpt tillatelsen, må departementet også gi konsesjonen til. Nektet dette vil søksmålene stå i kø, og staten vil tape dem alle sammen, slik en var på nippet til å gjøre i Volstad-saka. Med et slikt vedtak i Stortinget vil det omtrent bli umulig å ta tilbake politisk styring av det som har vært Norges desidert viktigste næring de siste tusen år.

2. Forslaget legaliserer en ulovlig praksis: Departementet innrømmer i høringsnotatet at de – altså departementet – har etablert «gjeldende regler om tildeling av konsesjon, ved salg av fartøy for fortsatt drift ... gjennom forvaltningspraksis». Det departementet ikke sier noe om, er at denne praksisen er i strid med lovens bokstav og intensjon. Departementet har hevet seg over Stortinget og satt til side stortingsvedtak om retten til deltakelse i fisket og om eiendomsretten til fisken i havet.

Med forslaget vil departementet ha Stortingets godkjenning av at den lovstridige praksisen som departementet har etablert, som så har blitt fulgt av næringa, skal bli gjeldende ny, norsk

rett. Dersom forslaget blir vedtatt, vil en rekke andre bestemmelser i deltakerloven og havressursloven måtte endres.

3. Forslaget er et ran av allmenningen: De foreslåtte endringene snur hele eierskapsforholdet til fiskeressene på hodet. I § 2 i havressursloven heter det: «Dei viltlevande marine ressursane ligg til fellesskapet i Noreg». Høringsutkastet unnlater å nevne dette. Havressurslovas § 2 er vedtatt av et enstemmig Storting. Dersom lovendringen vedtas slik departementet foreslår, må det komme en ny formulering av havressurslovas § 2. Da vil «dei viltlevande marine ressursane», som det heter i loven, ikke lenger ligge til fellesskapet, men overføres til fiskebåtrederne – både norske og utenlandske. Da har departementet ikke bare avskaffet styringsmuligheter i fisket, de har også endelig tillatt at fiskeressursene kan selges på børs og at felleskapets eiendom ender opp som privat kapital.

4. Forslaget er et farvel til Norge som fiskerinasjon: Med lovvedtak i Stortinget i tråd med departementets forslag, blir det fritt fram for utflagging av norske rederier og utenlandske etableringer som er gjort i Norge på grunnlag av norske fiskeressurser. En slik utflagging og overføring av «fellesskapet i Noregs» ressurser har det norske folket sagt et klart nei til gjennom to folkeavstemninger om medlemskap i EU.

5. Forslaget truer bosettingsmønster og arbeidsplasser langs kysten: Rødt mener at en aksept for kjøp og salg av fisketillatelse vil gå mot deltakerlovens formål om å trygge bosettingen i kystdistriktene, og vil svekke mulighetene for at høstingen av de marine ressursene skal komme kystbefolkningen til gode. Forslaget vil bidra til at fisketillatelsene får merverdi i markedet. Som konsekvens vil etableringsbarrierene bli enda høyere enn de er i dag, og rekrutteringen til næringa vil bli vanskeligere. Det norske fisket har vært bygget opp i tett samspill med videreforedling på land i de norske kystsamfunnene. De foreslåtte endringene vil bidra til at de største båtene får en stadig større andel av kvotene, noe som vil bidra til en ytterligere svekking av driftsgrunnlaget for mye av sjømatindustrien på land.

6. Lær av Island: Fiskerimyndighetene på Island har ikke tillit hos den islandske befolkningen i dag. Tillitskrisen har vokst fram i takt med nettopp en liberalisering og privatisering av fiskerettigheter som den norske regjeringen nå ønsker å gjennomføre. Siden 1984 har kvoteomsetningen på Island blitt stadig friere, parallelt med at kvotebaronene har blitt stadig mektigere. Bankene har tjent grovt på dette, særlig etter at det ble tillatt å pantsette kvoter. Spekulasjon i fiskerettigheter bidro sterkt til finansbobla som sprakk i 2008. Da islendingene skjønnte hva som hadde skjedd, ville et flertall på Alltinget reversere privatiseringen av fisk i islandsk farvann. Da var det for seint.

Med hilsen, Elin Volder Rutle og Bjørnar Moxnes,
hhv. leder av miljø- og næringspolitisk utvalg i Rødt og partileder i Rødt.